

prof. Tomasz Miczka

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego

w Katowicach

Ocena dorobku artystycznego i dydaktycznego oraz dzieła artystycznego pana dr. Michała Klauzy

**w związku z przeprowadzonym przez Radę Doskonałości Naukowej oraz Radę Dyscypliny
Artystycznej UMFC postępowaniem ws. nadania stopnia doktora habilitowanego sztuki.**

Zlecniodawca opinii:

Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie.

Pismo z 12.10.2021 roku.

Sylwetka kandydata:

Pan dr Michał Klauza ukończył studia muzyczne w Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie, a potem w latach 1996/97 odbył staż w Państwowym Konserwatorium im. Mikołaja Rimskiego-Korssakowa w Petersburgu w znakomitej klasie dyrygentury prof. Ilji Musina.

W międzyczasie brał udział w wielu kursach doskonalących warsztat, pod kierunkiem wybitnych dyrygentów i pedagogów, co zaowocowało zdobyciem wyróżnienia na II Ogólnopolskim Przeglądzie Dyrygentów im. Witolda Lutosławskiego w Białymstoku w 1998 roku.

W latach 1998 – 2003 był asystentem dyrygenta w Teatrze Wielkim – Operze Narodowej, gdzie prowadził między innymi szereg premier, które w części zarejestrowane zostały przez Polskie Radio.

W latach 2004 do 2008 był drugim dyrygentem w Welsh National Opera Cardiff w Walii. Tu również oprócz dyrygowania spektaklami, ma okazję przygotować i prowadzić premierę „Wesołej Wdówki” F. Lehara, wydarzenie zarejestrowane przez BBC.

Od 2009 do 2015 roku dr Michał Klauza został II dyrygentem Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach, mając okazję prowadzenia koncertów oraz dokonywania nagrań archiwalnych i płytowych.

Następnie w latach 2013 – 2015 był kierownikiem muzycznym Opery i Filharmonii Podlaskiej w Białymstoku, by ostatecznie w roku 2015 objąć stanowisko szefa Polskiej Orkiestry Radiowej w Warszawie.

Zawiązany z Akademią Muzyczną w Katowicach w latach 2013 – 2016 był dyrektorem Akademickiej Orkiestry Symfonicznej im. Karola Szymanowskiego, a od 2016 związał się z Uniwersytetem Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie uzyskując w 2019 roku stopień doktora sztuk muzycznych. Obecnie zatrudniony jest w UMFC na stanowisku adiunkta.

Działalność artystyczna:

Moją opinię chciałbym zacząć od ogólnego spojrzenia na dorobek artystyczny dr. Michała Klauzy, by potem skupić na osiągnięciach habilitanta po uzyskaniu stopnia doktora.

Patrząc na przedstawiony dorobek, ale też mając bezpośrednio w pamięci katowicki czas pracy dr. Klauzy w NOSPR i świetne osiągnięcia w prowadzeniu orkiestry Akademii Muzycznej muszę stwierdzić, że mamy do czynienia z wybitną postacią świata polskiej dyrygentury. Różnorodność podejmowanych działań, od szefowania teatrom operowym, po kierownictwo orkiestr, ogromna ilość dokonanych nagrań archiwalnych i płytowych jest godna podziwu, stawiając kandydata w rzędzie najaktywniejszych dyrygentów naszej sceny muzycznej. Przyglądając się poszczególnym fragmentom działań, chciałbym wydobyć z ogromnej liczby świetnych muzycznych wydarzeń choć kilka najbardziej znamienitych. I tak, w okresie współpracy z Teatrem Narodowym czymś szczególnie wybitnym było przygotowanie i poprowadzenie „*Króla Rogera*” Karola Szymanowskiego, które to przedstawienie transmitowane było przez Europejską Unię Radiową (EBU).

Niezwykle ważny jest bez wątpienia wątek międzynarodowy, obejmujący m/innymi pracę w *Welsh National Opera* w Cardiff z poprowadzeniem premiery „*Wesołej Wdówki*” Lehara, transmitowanej przez BBC. W tym zestawieniu warto wspomnieć o poprowadzeniu 7 koncertów z *Orchestr National du Capitol* w Tuluzie, czy też dyrygowanie takimi orkiestrami jak: Filharmonia Ormiańska, Orkiestra Narodowa w Kijowie, *Basel Siinfonietta*. Jednak największe chyba wrażenie robi rozpoczęta w 2016 roku współpraca trwająca do dzisiaj z *Teatrem Bolszoi* w Moskwie. Trudno nie skomentować tego w kategorii marzenia większości dyrygentów, aby stanąć przed pulpitem dyrygenckim tego właśnie słynnego teatru. Przygotowanie tam właśnie premier „*Don Pasquale*” Donizettiego i później „*Idioty*” Weinberga to są wspaniałe osiągnięcia. W tej kategorii należy też wymienić współpracę ze słynnym *Royal Opera Haus Covent Garden* w Londynie.

Duże wrażenie musi robić ilość przygotowanych premier operowych z polskimi i zagranicznymi teatrami. Dowodzi to niezwyklej wprost aktywności dyrygenckiej, a powroty do poszczególnych zespołów na pewno świadczą o docenieniu maestrii przygotowania i prowadzenia spektakli. Co jest godnym podkreślenia, to wydobywanie szeregu tytułów związanych bezpośrednio z muzyką polską.

Czas współpracy z Narodową Orkiestrą Symfoniczną Polskiego Radia, to oprócz wielu świetnych koncertów, nagranie ponad 50 utworów dla Polskiego Radia. To bardzo bogata dyskografia w dorobku dyrygenta. Ta działalność znalazła swoją kontynuację w pracy z Polską Orkiestrą Radiową w Warszawie, gdzie możemy znaleźć 39 nagranych kompozycji. To towarzyszy wszystkim poprowadzonym przez Dyrektora Klauzę koncertom z tą świetną

orkiestrą, tworząc ważki artystyczny dorobek. Celowo nie wymieniam tu poszczególnych koncertów, ponieważ ich ilość i ranga przekraczałyby ramy mojej, skąd inąd ograniczonej zwyczajowo opinii. Wszystkie te szczegółowe dane możemy znaleźć w przedstawionej dokumentacji, a warto nadmienić, że sporządzona jest wręcz wzorowo, dając obraz pracowitości, muzycznej aktywności i świetnego artystycznego poziomu dr. Klauzy.

Od czasu objęcia stanowiska dyrektora muzycznego i dyrygenta Polskiej Orkiestry Radiowej dr Michał Klauza poprowadził wiele bardzo interesujących koncertów rejestrowanych, bądź transmitowanych bezpośrednio przez Polskie Radio, czym niejednokrotnie mogłem się cieszyć osobiście, słuchając tych koncertów w radio.

Tak kształtuje się po krótkce dorobek twórczy habilitanta – ogólnie rzecz ujmując.

Dorobek artystyczny po uzyskaniu stopnia doktora:

Wkrótce po uzyskaniu stopnia doktora, tj. we wrześniu 2019 r. rzeczywistość dotycząca wszystkich sfer działalności twórczej uległa radykalnej zmianie, spowodowanej wprowadzeniem epidemicznych obostrzeń. Po wprowadzeniu od marca 2020 sanitarnych ograniczeń większość wydarzeń dostępna była tylko w formie transmisji radiowych, telewizyjnych, czy też za pomocą tzw. streamingu. Mimo tych obiektywnych trudności dr. Michałowi Klauzie udało się dalej prowadzić intensywną artystyczną działalność. Dyrygowanie szeregiem koncertów z orkiestrami: Sinfonia Varsovia, Polską Orkiestrą Radiową, czy Filharmonią Podlaską w ramach 24 i potem 25 Wielkanocnego Festiwalu Beethovenowskiego było ważnymi wydarzeniami. Dalej były też festiwale: Łańcuch XVII Witolda Lutosławskiego, VI Festiwal Ignacego Jana Paderewskiego. W tym okresie odbyło się również bardzo wiele koncertów w licznych polskich orkiestrami.

To w tym właśnie czasie odbyły się też wspomniane już spektakle w Teatrze Bolszoi w Moskwie, stanowiąc rodzaj muzycznej kulminacji.

Równie aktywnie przedstawia się działalność nagraniowa habilitanta, a składają się na to nagrania słynnych arii operowych z NOSPR oraz solistką Ewą Tracz (luty 2021), ale też wiele rejestracji z OPR w Warszawie, Filharmonią Wrocławską. W marcu 2021 roku dyrektor Klauza poprowadził nagranie utworów Zofii Gubajduliny z orkiestrą Sinfonia Varsovia, co należy zaliczyć do prestiżowych osiągnięć. Tylko w tym okresie po uzyskaniu stopnia doktora, Dyrektor Michał Klauza dokonał 5 nagrań płytowych z muzyką polską, w tym dzieła Stanisława Moniuszki (nagroda Feniks 2020), dalej płytowa rejestracja „Hagith” Karola Szymanowskiego (nagroda Fryderyka). Z pozostałych płyt dwie otrzymały nominacje do Fryderyka.

Zdaję sobie sprawę z tego, że wymieniam tylko nieliczne z twórczych osiągnięć habilitanta. Mimo pandemicznych utrudnień, ilość poprowadzonych koncertów jest znaczna.

Reasumując tę część mojej opinii, stwierdzam, że całokształt artystycznych dokonań dr. Michała Klauzy jest wręcz imponujący, i gdyby ograniczyć się tylko do lat 2019 – 2021, byłby to dorobek również ogromnie satysfakcjonujący. Nie waham się zatem w opinii, że mamy do czynienia z artystą wszechstronnym, dyrygentem wybitnym, jak też osobą niezwykle aktywną w szerokim aspekcie twórczości.

Działalność dydaktyczna:

Oceniając działalność dydaktyczną wracam myślą do czasu pracy w katowickiej Akademii Muzycznej. Mimo, że nie jest to wymogiem ustawowym, warto tę kwestię poruszyć. Prowadząc Akademicką Orkiestrę Symfoniczną dr Michał Klauza robił to znakomicie, mając świetny kontakt ze studentami, a koncerty przez niego przygotowane i prowadzone były na bardzo dobrym, wręcz profesjonalnym poziomie. To dla mnie wystarczający dowód dydaktycznych osiągnięć habilitanta.

Aktywność artystyczna poza macierzystą uczelnią, w tym międzynarodowa:

Chcąc wypełnić ocenę wymogów zapisu ustawy PSW art. 219 pkt 1 ust. 3 warto podkreślić niezwykle aktywność habilitanta na polu międzynarodowym, o czym była już mowa. Współpraca habilitanta z orkiestrami zagranicznymi, a szczególnie z największymi teatrami operowymi spełnia z nawiązką ten punkt ustawy.

Wskazane przez habilitanta oryginalne osiągnięcie twórcze:

Dołączone do dokumentacji nagranie stanowi wskazane przez habilitanta osiągnięcie twórcze. Jest nim rejestracja „*Nieszporów*” Józefa Zeidlera, dokonana w czasie XIV *Festiwalu Musica Sacromontana* w Bazylice w Głogówku koło Gostynia. Partytura, która zachowała się w bibliotece klasztornej odtworzona została przez Macieja Bolewskiego. Już sama idea wykonania i płytowej rejestracji tego dzieła, napisanego przez wybitnego, a mało znanego polskiego kompozytora przełomu wieków XVIII i XIX jest czymś niezwykle wartościowym. To nie przypadek, że Zeidler nazywany był polskim Mozartem. Zapoznając się z partyturą odnajdujemy świetny warsztat kompozytorski i klasyczną formę odzwierciedlającą muzyczny kanon epoki.

W koncercie i nagraniu wzięli udział soliści: Anna Mikołajczyk-Niewiedział – sopran, Agnieszka Rehlis – mezzosopran, Tomasz Krzysica – tenor oraz Robert Gierlach – baryton. Orkiestrą Sinfonietta Cracovia i Polskim Chórem Kameralnym dyrygował Michał Klauza. Płyta nagrana została w głogowieckiej Bazylice dając dodatkowy element akustycznej autentyczności, przecież „*Nieszpory*” napisane zostały dla tej właśnie świątyni.

Odbieram to nagranie jako znakomite z wielu różnych powodów. Całość została świetnie przygotowana w każdym elemencie. Wierne odczytanie przez dyrygenta szczegółów partytury, łączące płynnie głosy wokalne solistów i chóru z orkiestrą. Wzbogacone czytelną artykulacją i różnicami dynamicznymi dopasowanymi do przestrzeni kościelnej, stworzyło piękną akustyczną selektywność. Pozwoliło to na śledzenie przez słuchającego każdego muzycznego drobiazgu. Wydobyć różnic charakteru poszczególnych części *Nieszporów* stworzyło klimat plastyczności, ale też emocjonalnego ich dynamizmu. Znakomicie przygotowana orkiestra, szczególnie grupa skrzypiec, przed którą było dużo wymagających pasażów, to zasługa nie tylko muzyków ale też dyrygenta. Podobnie piękne elementy usłyszałem w realizacji partytury przez Polski Chór Kameralny, brzmiący bardzo jednorodnie, a jednocześnie wyraziście, szczególnie jeśli chodzi o warstwę tekstową.

Taka realizacja dzieła, pochodzącego sprzed ponad dwustu lat sprawiła, że przynajmniej dla mnie zabrzmiało ono niezwykle interesująco, wręcz przykuwając uwagę. Uważam całość

nagrania, a szczególnie rolę w nim dyrygenta, za świetne muzyczne wydarzenie. Bez wątpliwości jest wyraźny wkład w rozwój polskiej kultury i stanowi oryginalne osiągnięcie twórcze.

Konkluzja:

Całość dokonań dr. Michała Klauzy przedstawiona w dokumentacji, wzbogacona o wiedzę „bezpośrednią” stanowi o tym, że moja opinia dotycząca oceny działalności artystycznej oraz wskazanego osiągnięcia twórczego, jest więcej niż pozytywna. Wypełnia bez wątpienia wymogi ustawowe i robi to z ogromną nawiązką. Dr Michał Klauza jest wybitnym muzykiem i artystą wpisującym się mocno w polską i europejską przestrzeń sztuk muzycznych.

Było dla mnie zaszczytem i przyjemnością móc sporządzić opinię w tej sprawie.

Katowice, 28 grudnia 2021 roku

